

DVADESET SEDMO RAMAZANSKO SIJELO

DRUGA VRSTA RAZLOGA KOJI VODE U VATRU

Sva hvala pripada samo Allahu, Onome koji je sva stvorenja stvorio Svojom moći i u njima dao vidljive znakove Svoje mudrosti. Svojim dokazima ukazuje na Svoju jednoću. Grješniku je propisao kaznu za počinjeni grijeh i pozvao ga da Mu se iskreno pokaje, iskazavši tako Svoju ogromnu blagodat i dobrotu primanjem njegove tevbe. Zato se odazovite Allahovom glasniku, natječite se da zadobijete Allahov Džennet, Allah će vam oprostiti vaše grijeha i ukazati vam Svoju dvostruku milost.

Hvalim Ga spominjući Njegova potpuna svojstva i zahvaljujem Mu se na Njegovoj podršci i ukazanim nam blagodatima. Svjedočim da nema istinskog boga osim Allaha Jedinog, koji nema sudruga u svojstvu obožavanja i vladanja, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik koji je poslan svim ljudima. Vjernicima je dostavio radosne vijesti o Allahovom Džennetu, a nevjernicima je dostavio opomenu o Allahovoj Vatri i njenoj patnji. Neka je Allahov salavat i selam na njega i na njegovog druga Ebu Bekra, halifu u njegovom ummetu, i na Omera poznatog po svojoj snazi i strogosti prema nevjernicima, i na Osmana koji je ispunio svoj zavjet u vremenima smutnji, i na njegovog amidžića Aliju, kao i na svu njegovu porodicu, ashabe i sve koji slijede Vjerovjesnikov sunnet.

Draga moja braćo! Na prošlom predavanju govorili smo prvoj vrsti razloga koji počinioća uvode u Vatru i obavezuju na vječni boravak u njoj. Na ovom predavanju navest ćemo nekoliko djela druge vrste razloga, a to su razlozi čiji počinilac zaslužuje ulazak u Vatru, ali ne i vječni boravak u njoj.

1) Neposlušnost roditeljima – majci i ocu. Pod neposlušnošću se podrazumijeva prestanak izvršavanja obaveza prema roditeljima i prekidanje rodbinskih veza, loše ophođenje prema njima, bilo riječima ili djelima. Svevišnji Allah rekao je:

﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا لِيَّاهُ وَيَالُوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۚ إِنَّمَا يُبَلِّغُنَّكَ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا آفٍ وَلَا نَهْرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾ وَأَخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلِيلِ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ

أَرْحَمَهُمَا كَمَا رَبَّانِي صَغِيرًا ﴿١٤﴾

"Gospodar tvoj zapovijeda da samo Njega obožavate i da roditeljima dobročinstvo činite. Kad jedno od njih dvoje, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: 'Uh!' – i ne podvikni na njih, i obraćaj im se riječima poštovanja punim. Budi prema njima pažljiv i ponizan, i reci: 'Gospodaru moj, smiluj im se, oni su mene, kad sam bio dijete, njegovali!'"⁴⁰¹ Također, rekao je Uzvišeni:

﴿أَنْ أَشْكُرَ لِي وَلَوْلَاذِيكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿١٤﴾﴾

"Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim, Meni će se svi vratiti."

402

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Trojici je Allah zabranio Džennet: notornom alkoholičaru, onome ko je neposlušan svojim roditeljima i onome koji nije ljubomoran na svoju porodicu i koji dozvoljava razvrat u svojoj porodici."⁴⁰³

2) Kidanje rodbinskih veza, tj. prekidanje rodbinske veze s nekim članom svoje bližnje porodice, tako da čovjek uskraćuje ono što je obavezan izvršavati prema tom članu porodice, naprimjer pomoći mu fizički i materijalno.

U dva Sahiha bilježi se od Džubejra b. Mut'ima, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "U Džennet neće ući onaj koji kida veze." Pojašnjavajući termin "veze", Sufjan je rekao: "To jeste, rodbinske veze."

Također, u dva Sahiha bilježi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Uistinu je rodbinska veza ustala i obratila se Uzvišenom Allahu riječima: 'Ovo je mjesto onoga ko Ti se utječe od kidanja rodbinskih veza.' Uzvišeni Allah je rekao: 'Da. Čini li te zadovoljnom da uspostavim vezu s onim ko uspostavlja vezu s tobom i da je prekidam s onim ko je prekida s tobom?' Odgovorila je: 'Da', a Uzvišeni je dodao: 'To ti i pripada.' Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Učite ako

⁴⁰¹ Prijevod značenja El-Isra', 23-24.

⁴⁰² Prijevod značenja Lukman, 14.

⁴⁰³ Ahmed i Nesai.

želite:

﴿ فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴾ ١٣١ ﴿ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى أَبْصَرَهُمْ ﴾ ١٣٢ ﴿

'Zar i vi ne biste, kada biste se vlasti dočepali, nered na Zemlji činili i rodbinske veze kidali! To su oni koje je Allah prokleo i gluhim i slijepim ih učinio."⁴⁰⁴

Nažalost, danas je većina muslimana nemarna prema ispunjavanju roditeljskih prava i prava rodbine, tako da prekidaju veze s njima. Za ovakvo ponašanje, pojedini kao izgovor navode da ta rodbina ne želi s njima održavati vezu. Ovaj izgovor ništa ne koristi jer ako bi se veza uspostavljala samo sa onima koji to žele, tada to uspostavljanje veza ne bi bilo radi Allaha već radi lične koristi, kako se bilježi u Buhariji od Abdullaha b. Amra b. El-Asa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ne uspostavlja vezu onaj koji to radi iz koristi, već onaj koji uspostavlja vezu kada je rodbina s njim prekine." Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je jedan čovjek rekao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, uistinu ja imam rodbinu s kojom održavam veze, ali oni ih kidaju, ja lijepo postupam prema njima, a oni mi na to uzvraćaju lošim, brinem se za njih, a oni me zaboravljaju!" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori mu: "Ako si, uistinu, takav kakvim se opisuješ, ti kao da im u usta stavljaš vreo pijesak! Nепrestano će uz tebe od Allaha biti pomagač sve dok tako postupaš!"⁴⁰⁵

Ukoliko čovjek bude održavao veze sa svojom rodbinom, a oni ih kidali, doista će njemu pripasti lijepa završnica, pa će se i oni povratiti i održavati veze s njim kao što je i on održavao veze s njima, ukoliko im Allah bude htio dobro.

3) Jedenje kamate. Uzvišeni Allah rekao je:

﴿ يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴾ ١٣٠ ﴿ وَأَتَقُوا النَّارَ ۖ إِنَّهَا أَعَدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴾ ١٣١ ﴿ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴾ ١٣٢ ﴿

⁴⁰⁴ Prijevod značenja Muhammed, 22-23.

⁴⁰⁵ Muslim.

"O vjernici, bezdušni zelenashi ne budite, i Allaha se bojte, jer ćete tako postići što želite, i čuvajte se Vatre za nevjernike pripremljene, i pokoravajte se Allahu i Poslaniku da bi vam bila milost ukazana."⁴⁰⁶

Uzvišeni Allah obećao je vječni boravak u Vatri onome ko se vrati kamati nakon što mu je stigla opomena:

﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧٥﴾﴾

"Oni koji se kamatom bave dići će se kao što će se dići onaj koga je dodirom šejtan izbezumio, zato što su govorili: 'Kamata je isto što i trgovina.' A Allah je dozvolio trgovinu, a zabranio kamatu. Onome do koga dopre pouka Gospodara njegova – pa se okani, njegovo je ono što je prije stekao, njegov slučaj će Allah rješavati; a oni koji to opet učine – bit će stanovnici Džehennema, u njemu će vječno ostati."⁴⁰⁷

4) Jedenje jetimskog imetka, muškog ili ženskog, i poigravanje s tim imetkom. Uzvišeni Allah rekao je:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿١٠﴾﴾

"Oni koji bez ikakva prava jedu imetke siročadi – doista jedu ono što će ih u Vatru dovesti i oni će u ognju gorjeti."⁴⁰⁸

Jetim je dijete čiji je otac preselio prije negoli je ono postalo punoljetno.

5) Lažno svjedočenje

Ibn Omer, radijallahu anhuma, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neće se pomjeriti stopala na Sudnjem danu onoga koji je lažno svjedočio, sve dok mu Allah ne propiše vatru."⁴⁰⁹

⁴⁰⁶ Prijevod značenja Ali Imran, 130-132.

⁴⁰⁷ Prijevod značenja El-Bekare, 275.

⁴⁰⁸ Prijevod značenja En-Nisa', 10.

⁴⁰⁹ Ibn Madže i Hakim koji kaže da je lanac prenosilaca vjerodostojan. Šejh Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Ovo je neispravna ocjena od strane Hakima,

Lažnim svjedočenjem smatra se da čovjek svjedoči za nešto što ne zna ili da svjedoči u korist onoga što zna da je suprotno istini, jer svjedočenje je dozvoljeno samo za ono što svjedok dobro poznaje. U hadisu se spominje da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao čovjeka: "*Vidiš li Sunce?*" Čovjek reče: "Da", a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzvрати: "*Za nešto tako jasno svjedoči, u protivnom ostavi svjedočenje.*"

6) Uzimanje mita

Od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*U Vatri su i onaj koji daje mito i onaj koji uzima mito.*"⁴¹⁰

Ibnul-Esir kaže u djelu "En-Nihaje": "Er-raši je onaj koji daje mito da bi došao do zabranjenog, a murteši je onaj koji uzima to mito. A što se tiče onoga ko je prisiljen da dadne mito kako bi došao do svoga prava ili kako bi otklonio od sebe nevolju, on ne potpada pod značenje ovoga hadisa."

7) Lažno zaklinjanje

Haris b. Malik, radijallahu anhu, kaže: "Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na hadždžu kako između džemreta govori: '*Ko uzme imetak svoga brata lažnim zaklinjanjem, neka pripremi sebi mjesto u Vatri. Neka prisutni prenese odsutnom.*'"⁴¹¹ Ovo zaklinjanje se naziva *el-jeminu el-gamus* jer svog počinioca uvodi u grijeh, a zatim ga uvodi i u Vatru. Lažno zaklinjanje je zabranjeno i u slučaju kada se osoba lažno zakune u situaciji kada priznaju njena prava, tako da se na osnovu tog zaklinjanja i donese presuda da joj dotično pravo i pripada, a zabranjeno je i u slučaju kada osobi ne priznaju njena prava, tako da se na osnovu tog zaklinjanja donese presuda na njenu štetu, tj. da joj se uskrate ta prava.

8) Suđenje ljudima po neznanju ili po nepravdi ili naklonosti jednoj od strana, zbog hadisa Burejde b. El-Husajba, radijallahu anhu, koji prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Trojica su*

rahmetullahi alejhi. Ispravno je da je lanac prenosilaca mnogo slab, ali imam Ahmed bilježi hadis koji podržava ovaj i u lancu tog hadisa kod imama Ahmeda svi prenosioци su pouzdani s tim da jedan od njih nije spomenut po imenu."

⁴¹⁰ Taberani i njegovi prenosioци su pouzdani i poznati kako stoji u *Tergibu i terhibu*.

⁴¹¹ Ahmed i Hakim koji hadis ocjenjuje vjerodostojnim.

kadija: jedan od njih će u Džennet, a druga dvojica u Vatru. Što se tiče kadije koji će ući u Džennet, to je čovjek koji ima znanje i uloži trud da ispravno presudi. A u Vatru će onaj kadija koji o nečemu sudi a za to nema potrebno znanje, kao i kadija koji ima potrebno znanje a namjerno donese nepravednu presudu."⁴¹²

8) Varanje i nesavjetovanje potčinjenih, neupućivanje na dobro tj. ponašanje prema njima na način koji im ne donosi nikakvu korist. Ma'kil b. Jesar, radijallahu anhu, prenosi da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: "*Nema nijednog čovjeka kojem Allah podari upravu nad ljudima, pa umre a varao je te ljude (podanike), a da mu Allah neće zabraniti Džennet.*"⁴¹³

Ovo obuhvata kako upravu nad drugim ljudima, tako isto i upravu nad svojom porodicom, zbog hadisa Ibn Omera, radijallahu anhuma, koji kaže da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: "*Svi ste vi pastiri i odgovorni ste za svoje stado, tj. one kojima upravljate. Imam – vođa je pastir i odgovoran je za svoje stado. Suprug je pastir u svojoj porodici i odgovoran je za svoje stado. Supruga je pastirica u kući svoga muža i odgovorna je za svoje stado. Sluga (podanik) je pastir imetka svoga vlasnika i odgovoran je za svoje stado. Svi ste vi pastiri i odgovorni ste za svoje stado.*"⁴¹⁴

9) Slikanje svega što ima dušu, čovjeka ili životinja.

Ibn Abbas, radijallahu anhuma, prenosi da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: "*Svaki slikar bit će u Vatri. Svaka slika koju je naslikao pretvorit će se u osobu koja će ga patiti u Džehennemu.*"⁴¹⁵ Kod Buharije stoji: "*Ko god naslika sliku, Allah će ga kažnjavati sve dok on ne udahne dušu u tu sliku, a nikada je neće (moći) udahnuti.*"

Što se tiče slikanja prirode, drveća, bilja i slično, u tome nema smetnje, po mišljenju većine islamskih učenjaka. Ima učenjaka koji i to zabranjuju zbog hadisa Ebu Hurejre, radijallahu anhu, zabilježenog u Buharijinom Sahihu, u kojem stoji da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu

⁴¹² Ebu Davud, Tirmizi i Ibn Madže, dok Hafiz u *Bulugul-Meramu* kaže da ga bilježe četverica, a da ga Hakim ocjenjuje vjerodostojnim.

⁴¹³ Muttefekun alejhi.

⁴¹⁴ Muttefekun alejhi.

⁴¹⁵ Muslim.

alejhi ve sellem, kako kaže: "Uzvišeni Allah rekao je: 'Zar ima većeg nasilnika od onoga koji hoće da stvara slično Mome stvaranju?! Pa neka stvore atom ili zrno gorušice ako mogu!'"

10) U dva Sahiha bilježi se od Harisa b. Vehba, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zar da vas ne obavijestim o stanovnicima Vatre? To su svaki 'utull, dževvaz, mustekbir. 'Utull je grubi, nepristupačni, koji nije blag ni prema istini ni prema ljudima. Dževvaz je pohlepni škrtac, onaj koji skuplja, a ne udjeljuje drugima, a mustekbir je onaj koji odbija istinu i koji nije skroman prema stvorenjima, pa sebe smatra na većem stepenu od drugih ljudi i svoje mišljenje smatra ispravnijim od istine."

11) Korištenje zlatnog i srebrenog posuđa za jelo i piće, svejedno koristili ga muškarcima ili žene.

U dva Sahiha od Ummu Seleme, radijallahu anha, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Uistinu onaj koji pije iz srebrenog posuđa, taj u svoj stomak ubacuje džehennemsku vatru." Kod Muslima stoji dodatak: "Uistinu, onaj koji jede ili pije iz zlatnog ili srebrenog posuđa, taj u svoj stomak ubacuje džehennemsku vatru."

Draga moja braćo, čuvajte se spomenutih razloga koji vode u Vatru, poduzmite razloge i djela koja će vas udaljiti od Vatre i putem kojih ćete uspjeti ući u Džennet. Znajte da je dunjaluk kratkotrajno uživanje koje brzo prolazi. Molite svoga Gospodara za postojanost na istini sve do vaše smrti i molite Ga da vas proživi sa vjernicima i vjericama kojima je podario svoje blagodati.

Gospodaru naš, učvrsti nas na istini i usmrti nas na njoj.

Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima Svojom milošću, jer si Ti Najmilostiviji. Neka je Allahov salavat i selam na našega vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.